

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi
Thomæ**

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 2. Voluntas saluandi omnes qualis sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

Aug.

p. q. 19. art. 6. & 3. contra Gentes cap. 159. Estque iam communiter recepta sententia. Eamque tandem sequutus est Augustinus libro de Spiritu & litera. cap. 33. Vbi interrogat, si voluntas credendi donum Dei est, cur non detur omnibus hominibus, cum Deus velit omnes homines saluos fieri. Et respondet. Vult quidem Deus omnes homines saluos fieri, & in agnitionem veritatis venire: non sic tamen vt eis adimat liberum arbitrium, quo vel bene vel male vtentes, iustissime iudicentur, quod cum sit, infideles contra voluntatem Dei faciunt, cum eius Evangelio non credunt, &c. Et in lib. ad articulos tibi falso impositos, secundus erat, quod Deus velit omnes saluare: cui respondet, Sincerissime credendum est, atque proficendum, Deum velle vt omnes homines salui fiant, si quidem Apostolus, cuius ista est sententia, sollicite precipit, quod in omnibus Ecclesijs fidelissime custoditur, vt Deo pro omnibus hominibus supplicetur, &c. Quae verba habentur apud Prosperum ad obiectiones Vincentianas, responsione 2.

Exeio 18. 31. Apoc. 1. ioh. 1.

Francisc. Ribera. Osa 13.

7.

Ratione ex planar.

8.

5.

Driedu.

Atque hanc veritatem confirmant alia testimonia Scripturarum, in quibus Deus confitetur, se nosse mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Ezechiel. 18. & 33. Item in quibus dicit se stare ad ostium & pulsare, Apocalyp. 3. & illuminare omnem hominem venientem in hunc mundum, Ioann. 1. & similia, quae plane ostendunt hanc diuinam voluntatem. Quam etiam colligunt interpretes, & ex illo Osa 13. Perditio tua ex te tantum ex me auxilium tuum. Perinde enim est, ac si dixisset, Auxiliari tibi volui, adducere te ad salutem volui, ideoque perditio tua originem ex te habuit, non ex me. Quod certe verum non esset, si Deus ex se non vellet saluare, etiam illos, qui percut. Quocirca, licet non sit omnino certum, verba illa Pauli hunc solum sensum admittere, quod scilicet Deus velit aliquo modo sibi proprio salutem omnium hominum sine exceptione, vel limitatione ad praedestinos: quia expositiones ab Augustino datae, eius auctoritate sunt aliquo modo probabiles. Hoc tamen intelligendum puto, dummodo alter sensus tanquam verus, & maxime literalis non excludatur, hoc enim efficaciter probant omnia quae adduximus.

Vnde etiam constat, conclusionem positam tanquam certam, & extra omnem opinionem accipiendam esse, quia est satis in Scriptura expressa, & communi Sanctorum Patrum consensu recepta. Ratione autem declaratur, quia Deus vniuersam humanam naturam (idemque est de Angelica) creauit propter supernaturalem finem, ergo voluit, vt quantum in ipso esset, omnes homines illum finem consequerentur. Probatur consequentia, quia aliter se habuit diuina voluntas erga humanam naturam, quam si in puris naturalibus, & propter solum naturalem beatitudinem illam condere voluisset: in nullo autem alio potest esse discrimen, nisi quia nunc praeter voluntatem dandi homini, vel Angelo talem naturam, habuit etiam voluntatem dandi eis talem beatitudinem, quantum in ipso esset, a quo sine nullo in diuiduum ex parte sua excepit, vel exclusit, vt statim declarabitur.

Quaeri enim hic potest, an habuerit Deus hanc voluntatem saluandi omnes homines ante praesum lapsum Adae, vel etiam post illum. Quidam enim solum priori modo aiunt voluisse saluare omnes homines, secundum primam naturam humanam institutionem, in qua recepit Adam pro omnibus hominibus iustitiam, per quam saluari possent: non tamen habuisse Deum similem generalem voluntatem circa omnes homines, postquam illos lapsos in Adam prenoit, quia non omnibus offert sufficientia media, quibus saluentur, vt in multis infantibus videtur manifestum, & de aliquibus adultis infidelibus videtur verisimile. Atque hunc dicendi modum insinuat Driedo de Captiuitate, & redemptione generis humani, tract. 1. c. 4. ad 2.

Nihilominus cerum existimo, in vtroque signo, & circa homines in vtroque statu habuisse Deum hanc voluntatem. Nam de priori id conuincit ratio facta de ordinatione totius naturae in illum finem. Et declaratur etiam ab effectu, quia Deus condidit totam humanam naturam in Adamo, illique vt capiti dedit iustitiam pro tota posteritate, nullo in diuiduo excepto: illa autem iustitia cum auxiliis sibi debitis erat principium sufficiens ad beatitudinem supernaturalem consequendam: ergo signum est datam esse ex voluntate saluandi omnes. Confirmatur, quia si aliquis fuisset exclusus ab illa voluntate, pariter exclusus esset a participatione originalis iustitiae, etiam si Adam in illa permanisset: ergo ille tunc non contraheret peccatum originale in Adamo, nec carentia originalis iustitiae haberet in eorum ratione priuationis, sed mere negationis: at hoc non potest de aliquo homine affirmari trahente originem ex Adamo: ergo nullus potest etiam excludi ab illa generali voluntate saluandi homines. Atque haec ratio cum proportione applicata, probat de Angelis malis, nam si Deus non habuisset erga illos hanc voluntatem, non ordinasset illos in supernaturalem beatitudinem: ergo nec fuisset in illis culpa non tendere in illam per debita media, quod dici non potest.

Difficultati decisio.

De posteriori autem signo, seu statu hominum in natura lapsa, id conuincit locus Pauli 1. ad Timot. 2. Nam ibi clare loquitur de omnibus iam lapsis, nam pro illis omnibus, prout nunc sunt, orari praecipit, & pro illis, pro quibus Christus se in redemptorem obtulit. Et de hac voluntate maxime loquuntur Patres supra citati, ita exponentes verba Pauli. Idemque sumitur ex Diuo Dionysio, capite 2. de Diuin. nomin. & 9. de Coelesti hierarch. Irenaeo libro 4. contra haereses, capite 71. vbi asserta loca Scripturae, & Scholastes ibi congerit alia loca Patrum, & plura referam in sequentibus. Tandem probatur a posteriori ex vniuersali redemptione Christi Domini: nam Deus post praesum originale peccatum ordinauit Christum in redemptionem omnium hominum: haec autem ordinatio, seu hoc vniuersale medium fuit effectus illius vniuersalis voluntatis, qua voluit Deus, quod in ipso est, salutem omnium hominum: ergo hanc voluntatem habuit etiam post praesum originale peccatum. Patet consequentia, voluntas Dei, quatenus antecessit praesentiam absolutam originalis peccati, ex se non petebat omnium redemptionem, & illa priori voluntate stante poterat Deus non mittere vniuersalem redemptorem: ergo habuit nouam voluntatem nostro modo intelligendi, liberandi omnes homines a lapsu, & ad eum finem dandi vniuersalem redemptorem. Quomodo autem haec voluntas in omnibus locum habeat, ex sequentibus constabit.

10. 1. Tim. 2. Dionys. Irenaeus.

CAPVT II.

Qualis sit in Deo haec voluntas saluandi omnes homines, & quod proprium obiectum habeat.

Certum est, voluntatem illam non fuisse per absolutam, & efficacem decretum diuinae voluntatis, quae ab aliquibus voluntas simpliciter beneplaciti, ab aliis voluntas consequens dicitur. Quia id, quod Deus sic vult, infallibiliter impletur. Nam de hac voluntate scriptum est. Dominus quacuq; voluit fecit, & illud. Voluntati eius, quis resistit? At constat hanc voluntatem non impleri in omnibus hominibus: ergo non potest esse ita absoluta, seu praedeterminata voluntas.

Hinc vero intulerunt aliqui, voluntatem illam non

Handwritten notes and markings on the right side of the page, including large letters and smaller annotations.

Quadam opinio.

non esse per proprium, & formalem actum volendi, qui in Deo fit, quia Deus non habet actum voluntatis imperfectum, qui velleitas dicitur, perfectus autem & absolutus non est, vt diximus: ergo non est proprie actus volendi. Dicunt ergo esse voluntatem signi, quæ tantum est metaphorica, seu interpretatiua. Quia scilicet ita se gerit Deus cum omnibus hominibus, ac si illum actum voluntatis haberet. Ita sentit Caiet. ad Timot. 2. & Marfil. l. d. 45. Alij vero aiunt Deum non habere talem actum formalem, & proprium voluntatis, qui ad felicitatem omnium hominum in se ipsa terminetur, propter rationem factam quod Deus non habet talem voluntatem, quæ consequatur effectum illum: voluntas autem, quæ potest frustrari effectu, imperfecta est, & in Deum non cadit. Addunt vero nihilominus, habere Deum voluntatem dandi mediâ sufficientia, quæ propria est, & formalis in Deo, & ab illa denominari Deum volentem salutem omnium. Ita sentiunt multi scholastici in 1. distinct. 45. & 46. Ratio vero est, quia illa voluntas habet effectum, & ita in suo genere est perfecta, & ideo habet locum in Deo, estque virtualis voluntas finis, saltem in medijs, & causis vniuersalibus, vt sunt iustitia originalis, Christi redemptio, Sacramenta, verbum Dei, generalia auxilia, &c. Et ideo merito potest ratione huius voluntatis dici Deus, velle salutem omnium.

3. Prima assertio.

Dico vero primo, habere Deum in se proprium & formalem actum seu affectum voluntatis, quo vult, & cupit omnium hominum salutem. Probatur primo argumento sumpto ex verbis Pauli citatis, adiuncta generali regula Scripturæ, verba eius esse cum proprietate intelligenda, vbi materia, vel circumstantia literæ non cogunt ad metaphoram. Quod præsertim locum habet, quando Scriptura sepe ita loquitur, & nullibi explicat metaphoram, vt etiam hic inuenitur, vt iam ostensum est, & parebit amplius ex sequentibus. Deinde, ita sentiunt Patres supra relati, maxime Chrysostomus hom. 7. in 1. ad Timotheum, & hom. 1. in ad Ephes. & Damasc. lib. 2. de Fide capite 29. & 30. Tandem declaratur ratione, quia voluntas, quæ appellatur metaphorica semper supponit aliquam propriam: ergo etiam in præsentem admittamus metaphoricam voluntatem circa salutem reprobatorum, non est propria neganda.

Chryl. Damasc.

4. Probatur ratione.

Explico antecedens: dicitur enim voluntas metaphorica voluntas signi, id est, signum aliquod externum, quo indicatur aliquid, quod Deus vult: hoc autem signum semper supponit in Deo aliquem affectum. Vt, verbi gratia, præceptum Dei dicitur voluntas signi Dei, quia significat, velle Deum id, quod præcipit: quod necesse est, verum esse secundum aliquam propriam voluntatem, alioqui non esset verum signum. Illa autem voluntas non semper est efficax circa opus ipsum, quod præcipitur, sed est vel complacentia in bonitate talis operis, vel voluntas obligandi ad illud faciendum. Et hoc semper reperitur in omnibus signis diuine voluntatis. Ita ergo hic, si circa salutem reprobatorum est aliqua voluntas signi, seu aliquod signum voluntatis diuine, cum necesse sit illud esse verum signum, in Deo indicat aliquam veram voluntatem, à qua procedunt illa signa, quæ nobis indicant, Deum, quantum in se est, velle salutem talium hominum.

5. Secunda assertio.

Dico secundo. Hæc voluntas Dei non solum est de medijs, seu effectibus gratiæ, qui reuera futuri sunt circa hos homines, sed etiam de ipsa æterna beatitudine, etiam si illam consequuturi non sint: imo nostro modo intelligendi circa illam prius versatur, deinde circa alia. Hæc sententia his assertionibus exposta, est (vt opinor) Diui Thomæ 1. part. quæstione 19. articulo 6. ad 1. Durandi 1. distinctione 47. quæstio. 1. Probatur autem hæc secunda propositio, quia Deus confert his hominibus dona gratiæ, quæcumque illa sint, propter hunc finem, vt per illa con-

D Thom. Durand.

sequantur vitam æternam, si velint, vel quantum est ex parte ipsius Dei: ergo necesse est, vt supponatur in DEO intentio aliqua illius finis: intentio autem est vera voluntas, quæ circa finem ipsum versatur: ergo primum antecedens per se notum est, & frequenter habetur in Scriptura. Consequentia autem patet, tum quia operatio propter finem, dicitur relationem ad finem, quæ ducit originem ex intentione finis. Tum etiam, quia Deus dat eisdem hominibus principia, & concursus, quibus condemnari possunt, imo de facto dum male eis vtuntur, damnantur, & tamen non dat propter illum finem, quia illum non intendit: ergo, vt Deus det aliquid propter finem, non satis est velle illud obiectum, quod potest ducere hominem in illum terminum, sed necesse est, Deum talem finem intendere, ad quem aliud obiectum referatur.

Nec satis est dicere, ipsa mediâ gratiæ natura sua tendere in illum finem, vt Deus illa conferendo, dicatur ea donare propter illum finem. Primo quidem, quia hic modus operandi propter finem non est ægentis à proposito, & ideo non est tribuendus Deo. Deinde, quia multa sunt mediâ, quæ non natura sua, sed voluntate Dei in illum finem referuntur, vt, v. g. Passio Christi, institutio Sacramenti, & similia, quæ si Deus voluisset, potuissent ad salutem tantum prædestinatorum ordinari. Denique, quia, vt in superioribus retigi, etiam ipsam fidem, & charitatem potuisset Deus dare hominibus, vt recte operentur in hac vita, sine voluntate dandi gloriam, & sine ordinatione ad illum finem ex parte Dei: necessaria est ergo ex parte Dei illa specialis intentio. Quæ in hoc ipso includitur, quod Deus voluit ordinare naturam humanam in omnibus suis indiuiduis ad supernaturalem beatitudinem consequendam, neque ab ea intentione destitit propter peccatum primi hominis superueniens.

Vt autem hic actus melius intelligatur, & aliarum opinionum fundamenta soluantur, nonnulla dubitanda sunt. Primum est, an hic actus sit liber, vel necessarius in Deo. Aliqui enim Theologi iudicant esse actum necessarium, nam ex eo solum putant ponendum esse in Deo, quod beatitudo hominis cuiusque, apprehensa non solum vt possibilis, sed etiam vt futura, non potest displicere Deo, cum bona sit, nec etiam potest diuina voluntas mere negatiue se habere, & quasi suspensa manere circa tale obiectum, vt supponunt: ergo necessarium omnino est, vt Deus velit tale obiectum. Hic autem actus non potest esse, nisi simplex complacentia, cum non sit actus efficax: ergo est actus necessarius, cum Deus necessario habeat cognitionem, seu representationem talis obiecti. Sequitur etiam hæc opinio ex alio principio, quod Deus non potest habere actum liberum circa obiectum creatum, nisi ex vi talis actus immediate resultat aliqua mutatio in tali obiecto: ex hoc autem actu nulla resultat mutatio in obiecto, non est ergo actus liber.

Ego vero cenfeo, talem actum esse liberum DEO. Hæc sententia est (vt opinor) Theologorum & Patrum, quos capite præcedenti retuli. Non enim colligunt hanc voluntatem in DEO ex aliqua naturali necessitate, sed ex reuelatione, & modo loquendi Scripturæ, & ex effectibus, qui sicut libere fiunt, ita ostendunt liberam voluntatē Dei. Item, si hæc voluntas esset necessaria, non esset speciale beneficium Dei, nec teneretur homo gratias agere Deo propter hunc amorem, quem erga illum habuit, ordinando illum ad beatitudinem supernaturalem. Imo vltimus sequitur, non potuisse Deum creare hominem, quin ordinaret illum ad supernaturalem beatitudinem: quod esse falsum, suppono ex materia de gratia. Sequela patet, quia creando illum, non potuit non habere illum actum complacentiæ circa beatitudinem eius apprehensam vt possibilem, eitam si nunquam extitisset.

extrema esset, vt patet ex prædicta opinione, & applicando rationem eius: per hanc autem voluntatem solum dicitur Deus ordinare hominem ad illum finem, nam si alia requiritur, illa est libera, & illa est de qua nos agimus. Simile argumentum est, quod iuxta illam sententiam, non magis Deus vult beatitudinem reprobi, quam dæmonis, quia etiam beatitudo Luciferi apprehensa vel vt possibilis, vel (quod in idem redit) vt possibiliter existens abstrahendo ab hoc, quod futura sit, non displicet Deo, quia est de se bona, ergo placet eodem modo: & similia exempla possent multiplicari. Ratio vero à posteriori est, quia quidquid sit de illa simplici complacencia necessaria, siue asseratur vere, siue non, præter illam necessarius est actus, quo Deus vere intendat huic homini talem finem. Hic autem actus non potest esse necessarius Deo, nam ex vi illius aliquid ad extra operatur, si creatura non ponat impedimentum: nullus autem voluntatis actus inferens ex se operationem ad extra potest esse Deo necessarius, vt per se manifestum est, & magis hæc ratio ex sequenti dubitatione conlatabit.

Deus, vel vt Chrysostromus loquitur, vehementer desiderat, vt talis beatitudo hominis sit: & ideo quantum est ex parte Dei, ordinatur tale bonum ad existendum: ergo plus habet hic actus, quam simplex complacencia.

Vnde ad rationem in contrarium respondeo, voluntatem illam esse actum aliqua ex parte efficacem, quatenus obligat Deum (vt sic dicam) ad ponendam media, quæ ad ipsum spectant, non esse tamen actum omnino absolutum, sed conditionem includere in obiecto, vt communiter docent Theologi, imo & Sancti, Ambrosius, Chrysostromus, & alij. ad Timot. 2. aiunt, Deum velle saluare hominem, si homo velit, vel aliter ex Chrysostromo ad Romanos 9. Deum velle, quantum in ipso est. Nec sequitur, illum actum non esse de præsentibus veram voluntatem, quia conditio non ponitur ex parte subiecti, quomodo solet suspendere actum, sed ponitur ex parte obiecti ad limitandum illud. Nam licet Deus velit nunc tale obiectum esse, non tamen vult omni modo, nec sine vlla limitatione, sed solum quantum exigere potest sufficiens prouidentia eiusdem Dei. An vero illa voluntas dicenda sit beneplaciti, nec ne, quæstio esse potest de modo loquendi, nam hæc vox ab aliquibus sumitur pro absoluto, & efficaci proposito Dei, quo sensu constat non esse voluntatem beneplaciti. Latius tamen, & satis proprie iuxta vim vocis, Beneplacitum, dici potest quidquid placet Deo, & quod cupit, vt fiat, quantum in ipso est. Hoc ergo modo continetur illa voluntas inter voluntates beneplaciti, sicque necessarium non est omnem voluntatem beneplaciti habere effectum, sed absolutam semper, conditionatam autem, solum conditione impleta. Nec vero sequitur hanc voluntatem esse imperfectam, quia non est in Deo ex impotentia habendi maiorem voluntatem, si velit, sed ex libertate, & ideo potius pertinet ad perfectionem Dei, vt possit ita velle.

11. Ad rationem in contrarium respondetur.

Ambros. Chrysostr. 1. Tim. 2.

9. Secundo dubitari potest, an hæc voluntas sit in Deo tantum simplex complacencia, vel si etiam actus per modum prosecutionis. Hac enim distinctione vtuntur Gregorius, & alij Theologi supra, & ad rem explicandam conferre potest. Nam in voluntate intelligi potest actus, quo placet rei bonitas, siue possibilis, siue existens cognoscatur, ita tamen, vt qui in illa complacet, non intendat illam facere, aut procurare, & talis dicitur simplex complacencia: quando autem voluntas aliquo modo proponit rem illam facere, aut obtinere, dicitur tali actu prosequi rem: & talis est intentio, & reliqui actus, qui ex illa sequuntur. Aliqui ergo significant, hanc Dei voluntatem solum esse priori modo, quia si esset ex se ordinata ad opus, vel esset absoluta, & sic semper haberet effectum, vel esset conditionata, & sic de præsentibus non esset vera voluntas, sed tunc futura esset, quando conditio poneretur, vt dicitur dicit, si Petrus veniret, hoc facerem, tunc quidem nihil facit, sed posita conditione, ponenda esset actio.

10. Nihilominus assero talem voluntatem esse per modum prosecutionis, & quantum est ex se, inducere operationem. Probat, quia omnis intentio finis est actus huiusmodi, nam illa posita, necessesse est vt voluntas eligat media, & illa exequatur, quantum exigit intentio, vt constat ex 1. 2. & hoc est, actum esse prosecutionis: sed hic actus voluntatis diuinae est vera intentio, vt dictum est, ergo. Et declarari potest ex differentia inter hominem prout nunc creatus est, & prout crearetur in puris naturalibus. Nam tunc in Deo posset intelligi illa simplex complacencia naturalis: Deus autem ex vi illius nullum supernaturale medium conferret homini sic creato, imo habere posset propositum absolutum non dandi aliquid huiusmodi, nunc vero ita vult hominibus illum finem, vt ex vi huius voluntatis necessario det aliqua media supernaturalia, vt constat latius in sequentibus: ergo talis voluntas non est pura complacencia, sed prosecutionis aliquo modo ordinata ad rei effectum. Confirmatur & declaratur, nam si in Deo est aliqua simplex complacencia, quæ non supponat scientiam visionis de re iam existente, seu futura, solum est de re possibili. Nam licet dicatur esse de re apprehensa vt existente, reuera id solum est, quatenus ipsummet existere apprehenditur vt possibile, & ita solum representatur Deo per scientiam simplicis intelligentie. Vnde ex vi illius complacenciae talis res non ordinatur ad existendum, & ideo talis complacencia fortasse esse potest actus necessarius. Voluntas autem de qua nunc agimus, non ita se habet, sed per illam vult

Vltimo vero inquiri potest, an hæc voluntas sit æqualis respectu omnium, in quibus non habet effectum. Nam citati Patres videntur ita loqui, & ideo comparant Deum Soli, qui ex se a que paratus est ad illuminandum omnes, vt videre licet in S. Ephrem in principio suorum operum. Comparat etiam medico, qui paratus est ad curandum omnes Ambros. 1. ad Timoth. 2. In contrarium vero est, quia effectus, seu media, quæ dantur his hominibus, non sunt æqualia, vt experientia constat: dictum est autem supra, differentiam electionis mediocum indicare diuersitatem intentionis, quia seruant inter se proportionem.

12. Insuper vltima difficultas.

Ambros.

Respondeo rem esse incertam, & vtramque partem posse facile defendi. Nam in primis illa æqualitas, de qua loquuntur sancti, non est intelligenda simpliciter, quia de omnibus hominibus absolute loquuntur, sed solum quoad hoc, vt DEVS quantum est ex se, neminem excludat à Regno, voluntate antecedente. Et deinde intra illum modum volendi sub conditione nihil repugnat, Deum, quantum est ex se, velle huic dare decem gradus gloriae, alij centum, &c. Quod sane in Angelis reprobis verisimile est, supposita communi sententia, Deum illis dedisse gratiam iuxta proportionem naturalium: nam inde probabiliter inferitur, cum eadem proportione ordinasse illos ad gloriam, & ita communiter etiam creditur, illis fuisse preparatas sedes inæquales, ad quas tandem assumpti sunt homines prædestinati. In hominibus autem non est omnino eadem ratio, quia non habent in natura illam inæqualitatem, nec Deus in danda illis gratia talem proportionem obseruat. Neque etiam ratio supra tacta de inæqualitate mediocum in his hominibus cogit, quia potuit illa inæqualitas ex aliis causis oriri: fortasse enim multa auxilia dantur repro-

13. Resolutio questionis.

11. Nihilominus assero talem voluntatem esse per modum prosecutionis, & quantum est ex se, inducere operationem. Probat, quia omnis intentio finis est actus huiusmodi, nam illa posita, necessesse est vt voluntas eligat media, & illa exequatur, quantum exigit intentio, vt constat ex 1. 2. & hoc est, actum esse prosecutionis: sed hic actus voluntatis diuinae est vera intentio, vt dictum est, ergo. Et declarari potest ex differentia inter hominem prout nunc creatus est, & prout crearetur in puris naturalibus. Nam tunc in Deo posset intelligi illa simplex complacencia naturalis: Deus autem ex vi illius nullum supernaturale medium conferret homini sic creato, imo habere posset propositum absolutum non dandi aliquid huiusmodi, nunc vero ita vult hominibus illum finem, vt ex vi huius voluntatis necessario det aliqua media supernaturalia, vt constat latius in sequentibus: ergo talis voluntas non est pura complacencia, sed prosecutionis aliquo modo ordinata ad rei effectum. Confirmatur & declaratur, nam si in Deo est aliqua simplex complacencia, quæ non supponat scientiam visionis de re iam existente, seu futura, solum est de re possibili. Nam licet dicatur esse de re apprehensa vt existente, reuera id solum est, quatenus ipsummet existere apprehenditur vt possibile, & ita solum representatur Deo per scientiam simplicis intelligentie. Vnde ex vi illius complacenciae talis res non ordinatur ad existendum, & ideo talis complacencia fortasse esse potest actus necessarius. Voluntas autem de qua nunc agimus, non ita se habet, sed per illam vult

reprobis occasione prædestinatorum potius, quam directe & per se propter illos. Fortasse igitur Deus ex se voluit indifferenter hos saluare, quamuis (vt dixi) aliud etiam possit facile defendi.

CAPVT III.

An Deus prouiderit omnibus adultis non electis sufficientia media ad æternam salutem consequendam.

1. *Dubitandi ratio.*

Ratio difficultatis est, quia id, quod Deus ab æterno proponit faciendum ab ipso in tempore, cum effectu fit: sed in tempore non datur gratia sufficiens omnibus non electis, cum tamen à solo Deo dari possit: ergo signum est non esse prouisam ab æterno pro omnibus. Consequentia euidens est. Minor inductione constat, quia nec reprobis semel iustificatis datur gratia sufficiens ad perseverandum vsq; ad mortem in iustitia, nec fidelibus omnibus peccatoribus datur spiritus penitentia, vt iustificentur, nec infideles illuminantur supernaturaliter, modo sufficiente, imo & necessario ad salutem. Maior autem etiam probatur, quia id, quod Deus prouidet faciendum per causas secundas, interdum potest per causas secundas impediri, ipso Deo permittente: at quod faciendum est ab ipso met Deo, à nemine impediri potest, si ipse id dare decreuisset, ac prouidisset: ergo signum est nõ prouidisse, quod non dat.

2. *Afferio.*

Nihilominus absolute dicendum est, Deum prouidisse omnibus his hominibus media aliquo modo sufficientia, vt possint consequi salutem. Hæc est sententia communis Theologorum, quos citauit cap. 2. tam pro nostra, quam pro contraria sententia: & intelligitur conclusio de omnibus lapsis in Adamo, nam de priori statu nulla est difficultas. Probatur autem primo, quia Scriptura de his hominibus loquitur, quoties habet has vniuersales propositiones sine exceptione, *Deus illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Ioan. 1. *Quod licet de naturali lumine rationis ab aliquibus intelligatur, reuera tamen intelligendum est de lumine gratiæ, & fidei, vt ex communi sententia Patrum ibi tradunt Iansenius, Toletus, & Maldonatus, & ex materia, & contextu satis constat. Facit etiam illud Christi Domini Matt. 11. Venite ad me omnes, qui laboratis, &c. Et illud 2. Petri. 3. Nolens aliquem perire. Videri etiam possunt capitula 12. 13. & 14. Sap. vbi variis modis, & verbis hæc veritas traditur.*

Ioan. 1.

Iansenius. Toletus. Maldonatus. Matth. 11. 2. Pet. 3.

3. *Prosper.*

Secundo, ex his, & aliis locis ex professo probat hanc veritatem Prosper lib. 2. de vocatione gentium, à principio, & præsertim c. 8. alias 20. & sequentibus. Et idem habet ad obiectiones Gallorum, in 8. resp. & ad obiectiones Vincent. resp. 2. & 7. qui liber solet tribui Augustino sub titulo, *Ad articulos sibi impositos.* Fauet etiam idem Augustin. lib. 3. de libero arbitrio, dicens hominibus imputari, quod Deum volentem saluare contemnunt. Quod confirmat lib. de Natura, & gratia, cap. 67. docuit etiam Chrysostr. hom. 55. in Genes. & 7. in Ioan. Cyril. lib. 1. in Ioan. ca. 11. & optime Basil. in regulis fufius disputatis, regula 2. Et multa alia ad hoc confirmandum ex Scriptura, & Patribus sumi possunt ex Cardinali Bellarm. li. 2. de gratia, cap. 5.

Chrysostr. Cyril. Basil. Bellarm.

4.

Prosper. Fulgent. Concil. Trident.

Tertio hoc ostendo ex illo principio, *Deus neminem deserit nisi prius deseratur ab ipso,* quod fuit Augustini libro de natura, & gratia, cap. 26. Et in eo conueniunt Prosper dict. response 7. ad Vincent. & Fulgent. lib. 1. ad Monimum cap. 13. & tandem probauit Concilium Tridentinum Sessione 6. ca. 11. & 13. Quamuis Concilium de solis iustificatis loquatur, quia de illis certius est. Alij vero Patres generaliter loquuntur, & cum proportione accommodari debet ad singulos status, seu ordines hominum, vt in sequentibus de-

clarabo. Nunc ex absoluta illa locutione, ita concludo. Quia si Deus ex se aliquibus hominibus denegasset auxilium sufficiens, profecto deseruisset illos, priusquam esset desertus ab ipsis, quia nulla est maior desertio in hac vita, quam denegatio auxilij sufficientis: quam si Deus ex se vult, non expeçtat causam ex parte hominis: ergo nõ prius homo deserit Deum. Imo nec vere potest dici homo, deserere Deum: quia vt vere homo Deum deserat cum auxilio sufficiente supponi debet. Vltimo confirmari hoc potest ratione supra facta de vniuersali redemptione Christi Domini, quam cum aliis, & modum etiam huius sufficientiæ explicabo melius, satisfaciendo rationi dubitandi in principio positæ, vnde etiam magis confirmabitur hæc veritas.

Tres ergo difficultates in illa ratione attinguntur. Prima est de reprobis semel iustificatis, quia illis non datur perseverantiæ donum: nam qui recipit hoc donum, perseverat, teste Augustino toto lib. de Bono perseuer. & de Correctione, & gratia: isti autem non perseverant: ergo non recipiunt hoc donum: ergo carent medio necessario ad salutem, quia tale est donum illud, nam sine illo nullus saluatur, nec saluari potest, vt sentit August. lib. de Corrupt. & grat. ca. 12. & Concil. Trident. sess. 6. ergo isti nec potestatem, nec auxilium sufficiens ad salutem obtinendam recipiunt.

Ad hanc difficultatem concedimus in primis, ad perseverandum in gratia necessarium esse speciale Dei auxilium, quod donum perseverantiæ vocatur ex Concilio Tridenti. sess. 6. can. 22. Arausic. can. 10. & 17. Deinde dicimus, hoc donum ex parte Dei paratum esse omnibus iustis, si faciant, quod possunt cum auxilio, quod iam habent, & facere debent ad illud consequendum. Et ita etiam ex hac parte omnes habent paratum auxilium sufficiens ad salutem. Ita docuit aperte Concilium Tridentinum sess. 6. capit. 13. Sequiturq; ex dicto principio, quod maxime verum habet in hominibus iustis, qui nõ deseruntur à Deo, iuxta illud Psalm. 36. *Domine amant iudicium, & non derelinquet sanctos suos.* Et 2. Paralipo. cap. 15. *Si quaesieris eum, inuenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos.* Et ratio est manifesta, quia perseverare nihil aliud est, quam seruare præcepta, & non peccare: iustus autem semper habet auxilium sufficiens ad non peccandum, alias ei non imputaretur.

Dices, habere quidem auxilium sufficiens ad vitanda singula peccata, non vero collectionem eorum multo tempore, quod necessarium est ad perseverandum. Respondeo in primis, perseverantiam breuissimi temporis posse sufficere ad vitam æternam, vt si iustificatio fiat in vitæ. Deinde, ita recipit iustus auxilium ad vitandum, v. g. primum peccatum, vt sic, tunc faciat quod in ipso est, & oret Deum, recipiat maius auxilium ad continuandam perseverantiam, quod si semper oret, semper etiam inueniet paratum maius auxilium, & ita semper est in potentate eius obtinere hoc auxilium, etiam ad collectionem, & pro multo tempore. Imo etiam sæpe prædestinati in executione obtinēt hoc donum prædicto modo, quamuis aliquando etiam liberalius præueniantur à Deo, vt constat ex 1. 2. q. 114. art. vlt. vbi lacius de hac re, & nonnulla diximus lib. 3. de Auxilijs, c. 11.

Secunda difficultas est, de reprobis peccatoribus, etiam fidelibus, qui in hac vita ita deseruntur, vt conuerti non possint, vt de Pharaone loquitur Augustin. in expositione inchoata Epist. ad Rom. prop. 62. Vbi tantam dicit fuisse illam impotentiam, vt inobediencia iam non imputaretur. Quod etiam ratione dicendum erit de omnibus excæcatis, & obduratis, & consequenter de omnibus reprobis, saltem pro aliquo vltimo tempore vitæ. Quia sufficiens auxilium ad conuersionem peccatoris incipit ab ex-